

Bruksela, 2 lipca 2026 r.
(OR. en)

11490/26

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2026/0178 (NLE)

ENV 902
PECHE 281

WNIOSEK

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	2 lipca 2026 r.
Do:	Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2026) 333 final
Dotyczy:	Wniosek DECYZJA RADY w sprawie stanowiska, które ma być zajęte w imieniu Unii Europejskiej w odniesieniu do kwestii wchodzących w zakres jej kompetencji na najbliższych trzech posiedzeniach Międzynarodowej Komisji Wielorybniczej, w tym na powiązanych posiedzeniach międzysesyjnych

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2026) 333 final.

Załącznik: COM(2026) 333 final

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.7.2026 r.
COM(2026) 333 final

2026/0178 (NLE)

Wniosek

DECYZJA RADY

w sprawie stanowiska, które ma być zajęte w imieniu Unii Europejskiej w odniesieniu do kwestii wchodzących w zakres jej kompetencji na najbliższych trzech posiedzeniach Międzynarodowej Komisji Wielorybniczej, w tym na powiązanych posiedzeniach międzysesyjnych

UZASADNIENIE

1. PRZEDMIOT WNIOSKU

Niniejszy wniosek dotyczy decyzji określającej stanowisko, które ma być zajęte w imieniu Unii na najbliższych trzech posiedzeniach Międzynarodowej Komisji Wielorybniczej (IWC) w ramach Międzynarodowej konwencji o uregulowaniu połowów wielorybów¹ (konwencja o uregulowaniu wielorybnictwa) w latach 2026, 2028 i 2030, w tym na posiedzeniach międzysesyjnych i w ramach działań związanych z planowanym przyjęciem 1) zmian w planie do konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa oraz 2) rezolucji i decyzji IWC.

2. KONTEKST WNIOSKU

2.1. Międzynarodowa konwencja o uregulowaniu połowów wielorybów (konwencja o uregulowaniu wielorybnictwa)

Międzynarodowa konwencja o uregulowaniu połowów wielorybów („umowa”) ma na celu zapewnienie zarówno ochrony wielorybów, jak i zrównoważonego zarządzania ich populacją na szczeblu światowym. Umowa weszła w życie z dniem 10 grudnia 1948 r.

Konwencja o uregulowaniu wielorybnictwa zawiera prawnie wiążący „plan”², w którym określono gatunki podlegające i niepodlegające ochronie, wody zamknięte i otwarte (w tym obszary rezerwatów) oraz limity połowowe dla wielorybnictwa komercyjnego i połowów wielorybów przez ludność rdzenną na potrzeby własne. W konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa zawarto również postanowienia dotyczące wielorybnictwa na potrzeby badań naukowych. W tym kontekście w planie wymaga się, aby umawiające się rządy przedłożyły wnioski o specjalne pozwolenia na potrzeby badań naukowych w celu kontroli przez Komitet Naukowy przed wydaniem pozwolenia. Pozwolenia wydają poszczególne państwa.

W kontekście konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa i w całym niniejszym wniosku wszelkie odniesienia do „wielorybów” należy rozumieć jako odniesienia do gatunków wymienionych w części I planu do konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa (wszystkie fiszbinowce oraz kaszalot spermacetowy³). Wszystkie pozostałe zębowce, w tym delfiny, morświny i Odontoceti, takie jak grindwale krótkopłetwe i długopłetwe, nie wchodzą w zakres stosowania planu.

Natomiast użycie terminu „walenie” w niniejszym wniosku ma na celu przywołanie całego rzędu *Cetacea*⁴, w tym małych walen (delfinów, morświnów i innych zębowców), zarówno w celu dostosowania do szerszego zakresu ochrony prawa Unii, jak i odzwierciedlenia faktu, że organy pomocnicze, fundusze i inne inicjatywy IWC zajmują się kwestiami ochrony i zarządzania, które dotyczą wszystkich walen.

¹ <https://archive.iwc.int/?r=3607>.

² <https://archive.iwc.int/?r=3606>.

³ Kaszalot spermacetowy jest zębowcem. Inne zębowce to zyfia gęsiogłowa, butlogłów, orka i grindwal. Zob. część I planu do konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa „Interpretacja”.

⁴ Rząd *Cetacea* obejmuje wszystkie wieloryby, delfiny i morświny i dzieli się na dwa wyżej wymienione podrzędy: fiszbinowce i zębowce. Podrzędy te obejmują łącznie ponad 90 istniejących gatunków, które występują w oceanach na całym świecie.

Stosowanie terminu „wielorybnictwo” w całym niniejszym wniosku opiera się ponadto na przepisach prawa Unii, w szczególności na dyrektywie siedliskowej⁵, ponieważ termin ten obejmuje celowe niepokojenie, chwywanie lub zabijanie walen.

Stronami konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa są tylko rządy, w związku z czym Unia Europejska (UE) posiada jedynie status obserwatora⁶. Obecnie stronami umowy są 24 państwa członkowskie UE⁷.

2.2. Międzynarodowa Komisja Wielorybnicza (IWC)

Organem zarządzającym wdrażaniem konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa jest IWC, która zbiera się co dwa lata. Zgodnie z art. III ust. 1 konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa IWC składa się z jednego członka każdego z umawiających się rządów, a każdy członek dysponuje jednym głosem. IWC sprawuje podstawowe obowiązki zarówno w zakresie zrównoważonego zarządzania, jak i ochrony, przez wprowadzanie zmian w planie do konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa w odpowiedzi na wnioski umawiających się rządów. Zatwierdzenie zmian wymaga uzyskania większości wynoszącej co najmniej trzy czwarte głosów głosujących członków IWC (art. III ust. 2 w związku z art. V konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa). Zgodnie z art. III ust. 2 konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa inne decyzje IWC podejmuje się zwykłą większością głosów głosujących członków IWC.

2.3. Planowany akt IWC

Proponowana decyzja Rady dotyczy następujących kategorii aktów, które IWC ma przyjąć na kolejnych trzech posiedzeniach odbywających się co dwa lata (w latach 2026, 2028 i 2030) oraz na powiązanych posiedzeniach międzysesyjnych („planowane akty”):

1. **zmiany w planie do konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa**, które prawnie wiążą umawiające się rządy w ciągu dziewięćdziesięciu dni od powiadomienia przez Sekretariat IWC⁸, takie jak utrzymanie lub przedłużenie moratorium na wielorybnictwo komercyjne, utworzenie lub zmiana rezerwatów wielorybów oraz ustanowienie przepisów dotyczących połowów wielorybów przez ludność rdzenną na potrzeby własne;
2. **rezolucje, zalecenia i decyzje IWC**, na przykład w sprawie przyjęcia środków dotyczących ochrony i dobrostanu walen, przestrzegania, egzekwowania i wdrażania postanowień zawartych w planie, akredytacji obserwatorów, udziału społeczeństwa obywatelskiego i reform zarządzania.

⁵ Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7.

⁶ Zmiana konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa umożliwiającą UE przystąpienie do niej wymagałaby ratyfikacji protokołu przez wszystkie umawiające się rządy IWC. W 1992 r. Komisja przyjęła wniosek dotyczący negocjacji w sprawie przystąpienia Unii do konwencji, ale Rada nie podjęła żadnych działań następczych w związku z tym wnioskiem (projekt decyzji Rady upoważniającej Komisję do negocjacji w imieniu Wspólnoty protokołu zmieniającego Międzynarodową konwencję o uregulowaniu połowu wielorybów, Waszyngton, 2 grudnia 1946 r., COM(1992) 316).

⁷ Austria, Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Hiszpania, Irlandia, Litwa, Luksemburg, Niderlandy, Niemcy, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Szwecja, Węgry i Włochy.

⁸ Art. I ust. 1 w związku z art. V ust. 3 konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa.

3. STANOWISKO, KTÓRE MA BYĆ ZAJĘTE W IMIENIU UNII

3.1. Treść i uzasadnienie proponowanego stanowiska, które ma być zajęte w imieniu Unii

3.1.1. *Wielorybnictwo komercyjne, wielorybnictwo przybrzeżne na małą skalę oraz kryteria wydawania specjalnych pozwoleń na potrzeby badań naukowych*

IWC reguluje wielorybnictwo komercyjne. W 1982 r. podjęła decyzję, że należy ustanowić moratorium na wielorybnictwo komercyjne w odniesieniu do wszystkich gatunków i populacji wielorybów począwszy od 1986 r.⁹

Unia powinna wspierać utrzymanie i pełne wdrożenie moratorium na wielorybnictwo komercyjne. Od prawie czterdziestu lat moratorium odgrywa kluczową rolę w ochronie populacji wielorybów. Zapewniło ono kluczową ochronę wielorybów i dzięki niemu niektóre populacje mogły się odbudować. Poziom innych populacji pozostaje krytycznie niski ze względu na coraz większą liczbę zagrożeń innych niż wielorybnictwo, w tym zaplątanie w sieci rybackie, zderzenia ze statkami, zanieczyszczenie (takie jak hałas podwodny i tworzywa sztuczne) oraz degradacja siedlisk. Ochrona tych populacji przed dodatkową presją związaną z polowaniami komercyjnymi, również w przyszłości, ma zatem kluczowe znaczenie dla ich odbudowy.

Unia powinna ponadto zdecydowanie nalegać na ulepszoną procedurę zarządzania IWC (RMP), zgodnie z zaleceniami Komitetu Naukowego IWC, która ma zasadnicze znaczenie dla zapobiegania zbyt wysokim limitom połowowym. Chociaż Islandia, Norwegia i Japonia, które niezależnie ustalają limity połowowe, twierdzą, że ich metody szacowania zrównoważonych limitów połowowych dla wielorybnictwa są zgodne z metodami opracowanymi przez IWC, należy zauważyć, że żadnego z ich limitów połowowych nie ustalono ani nie zatwierdzono w ramach ulepszonej procedury zarządzania IWC, która opiera się na bardziej ostrożnym podejściu¹⁰.

Skuteczne narzędzia krajowe powinny zapewnić, aby obowiązki wynikające z moratorium przekładały się na rzeczywistą zgodność z przepisami. Unia powinna zatem również wspierać i promować przyjmowanie przez umawiające się strony uzupełniających środków zapewniających zgodność, obejmujących:

- kontrole przeprowadzane przez państwo portu: odmowę wejścia do portu, wyładunku, bunkrowania lub innych usług wszelkim statkom prowadzącym komercyjną działalność wielorybniczą, które nie uzyskały zatwierdzenia IWC,
- zakazy krajowe: krajowe przepisy prawa zakazujące podmiotom gospodarczym podlegającym jurysdykcji państwa członkowskiego uczestnictwa w wielorybnictwie komercyjnym naruszającym moratorium, wspierania takiego wielorybnictwa lub finansowania go.

Obóz zwolenników wielorybnictwa często podnosi argument, że moratorium na wielorybnictwo komercyjne przysporzyło nadmiernych trudności niektórym lokalnym społecznościom nadbrzeżnym uzależnionym od połowów wielorybów do celów

⁹ Zob. pkt 10 lit. d) planu do konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa (ustanawiający moratorium na podjęcie, odstrzał lub przerób wielorybów, z wyjątkiem płetwali karłowatych, przez statki przetwórcze lub połączone z nimi statki wielorybnicze) oraz pkt 10 lit. e) (ustanawiający zerowe limity połowowe dla wszystkich stad w sezonie połowów pelagicznych 1986 i w sezonie połowów przybrzeżnych 1986 i następnych).

¹⁰ Na przykład w lutym 2025 r. Biuro IWC zwróciło uwagę, że Komitet Naukowy IWC nie zgadza się z odpowiednimi twierdzeniami Japonii. Sprawozdanie z posiedzenia Biura IWC, 6 lutego 2025 r., <https://archive.iwc.int/?t=22535>.

spożywczych i kulturowych. Argument ten stanowił podstawę wcześniejszych wysiłków Japonii, aby przekonać IWC do uznania wielorybnictwa przybrzeżnego na małą skalę¹¹, co w efekcie umożliwiłoby częściowe zniesienie moratorium. Są z tym powiązane wnioski dotyczące uznania wielorybnictwa za niezbędne dla bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego, a także apele o uznanie wielorybów przez IWC za źródło pożywienia.

UE powinna poprzeć pogląd, zgodnie z którym środki ochrony, w tym moratorium, nie zagrażają bezpieczeństwu żywnościowemu, lecz zapewniają długoterminową równowagę ekosystemów morskich. Ponadto kwestiami bezpieczeństwa żywnościowego zajmuje się już Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa i uznanie wielorybów za źródło pożywienia w ramach IWC znacznie zmieniłoby mandat tej organizacji. Istotne jest, aby IWC nadal koncentrowała się na zarządzaniu populacjami wielorybów w sposób, który wspiera zdrowie i zrównoważony rozwój ekosystemów, a nie na wspieraniu wielorybnictwa komercyjnego pod pretekstem bezpieczeństwa żywnościowego.

W tym kontekście Unia powinna sprzeciwić się wnioskowi wprowadzającym nowe kategorie wielorybnictwa i poprzeć ustalenie Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości zawarte w wyroku z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie połowów wielorybów w Antarktyce¹², zgodnie z którym w umowie podzielono wielorybnictwo na trzy kategorie: wielorybnictwo komercyjne i połowy wielorybów przez ludność rdzenną na potrzeby własne (obie kategorie uregulowano w planie) oraz wielorybnictwo na podstawie specjalnych pozwoleń w trybie art. VIII. Zapobiegnie to lukom w zakazie wielorybnictwa komercyjnego.

W odniesieniu do wielorybnictwa na podstawie specjalnych pozwoleń lub połowów wielorybów do celów naukowych Unia powinna obstawać przy stanowisku, zgodnie z którym art. VIII, który zezwala na połowy wielorybów na podstawie specjalnych pozwoleń, nie można wykorzystywać do uzasadnienia działań mających w istocie charakter wielorybnictwa komercyjnego. Naruszenie tego artykułu kwestionuje istotę moratorium i wolę IWC wyrażoną w szeregu rezolucji.

Aby Unia mogła uznać wnioski dotyczące wielorybnictwa na podstawie specjalnych pozwoleń za uzasadnione na podstawie art. VIII, muszą one spełniać wymogi określone przez Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości. Oznacza to, że muszą być one w pełni zgodne z postanowieniami rezolucji 2014-5 w sprawie połowów wielorybów na podstawie specjalnych pozwoleń¹³, w której ustalono, że aby uzyskać specjalne pozwolenie, należy spełnić łącznie dwa wymogi: uśmiercenie zwierzęcia, aby pobrać próbki, stanowi „badanie naukowe” i służy „wyłącznie celom” tego badania.

W praktyce oznacza to, że Komitet Naukowy jest przekonany, iż każda umawiająca się strona pragnąca wydać specjalne pozwolenia: (i) wykazała, że oczekiwane wyniki projektu są uzasadnione jako badania naukowe; (ii) starannie rozważyła, czy pobieranie próbek bez uśmiercania zwierząt mogłoby spełnić cel badawczy; (iii) stwierdziła, że nie jest to możliwe, oraz (iv) wykazała, że proponowane wielkości próbek są ściśle związane z potrzebami naukowymi i nie są większe niż uzasadnione w odniesieniu do celu naukowego.

¹¹ Wielorybnictwo przybrzeżne na małą skalę to rodzaj wielorybnictwa charakteryzujący się wykorzystaniem małych łodzi do polowań na wieloryby (m.in. płetwale karłowate i inne małe gatunki) podczas jednodniowych wypraw na wodach krajowych w celach komercyjnych.

¹² Połowy wielorybów w Antarktyce (Australia przeciwko Japonii, interwenient: Nowa Zelandia), wyrok, raporty MTS z 2014 r., pkt 229–230, <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/148/148-20140331-JUD-01-00-EN.pdf>.

¹³ <https://archive.iwc.int/pages/download.php?ref=3723&ext=pdf&alternative=2971&noattach=true&k=>.

Żadne z trzech państw związanych wyrokiem w sprawie połowów wielorybów w Antarktyce (Australia, Japonia, Nowa Zelandia) nigdy nie wystąpiło o zmianę lub interpretację ustalenia Trybunału dotyczącego kompetencji IWC. Brak reakcji tych państw stanowi milczącą zgodę na to, aby IWC mogła zgodnie z prawem omawiać i regulować wielorybnictwo na podstawie specjalnych pozwoleń. Unia powinna zatem nadal opowiadać się za podejściami gwarantującymi, że przed wydaniem jakiegokolwiek specjalnego pozwolenia zostanie ono przeanalizowane przez Komitet Naukowy IWC oraz przez samą IWC i będzie zgodne z ich zaleceniami.

3.1.2. *Ochrona i dobrostan zwierząt*

W 2003 r. na mocy umowy utworzono Komitet Ochrony, który ściśle współpracuje z Komitetem Naukowym, aby przeciwdziałać wielu zagrożeniom dla wielorybów i ich siedlisk. W 2016 r. przyjęto plan strategiczny (2016–2026)¹⁴ wraz z planem prac¹⁵, w którym określono priorytetowe zagrożenia dla waleni (zderzenia ze statkami, odpady morskie, przyłów, dźwięki antropogeniczne, zanieczyszczenie chemiczne i zmiana klimatu), a także działania priorytetowe (zrównoważona obserwacja wielorybów, plany zarządzania ochroną, rezerwaty, gromadzenie danych i sprawozdawczość).

W ramach zdecydowanego zobowiązania politycznego na rzecz ochrony Unia powinna w dalszym ciągu popierać wszystkie wnioski dotyczące rezerwatów wielorybów¹⁶. Przyjęcie tych wniosków wymaga zmiany planu większością trzech czwartych głosów. Aby uzyskać taką większość, należy przeprowadzić ożywioną dyskusję przygotowawczą z głównym obozem popierającym wielorybnictwo, tj. państwami, które mogą zgłaszać sprzeciwy oraz zastrzeżenia, oraz szerszą koalicją państw zmobilizowanych przez zwolenników wielorybnictwa, które często głosują przeciwko takim zmianom.

Unia powinna też zachęcać do większej przejrzystości wniosków dotyczących tworzenia rezerwatów. Postanowienia planu dotyczące rezerwatów znajdują się obecnie w jego sekcji III zatytułowanej „Pozyskanie”. Unia powinna zachęcać IWC do umieszczenia tych postanowień w oddzielnej sekcji planu.

Należy również poprzeć wnioski IWC mające na celu poprawę dobrostanu wielorybów. Prace w obszarze dobrostanu zwierząt mogą obejmować między innymi zaplątania w sieci, zderzenia ze statkami, masowe osiadanie na brzegu, obserwację wielorybów, zanieczyszczenie hałasem oraz ulepszenie metod zabijania i uśmiercania.

IWC zajmuje się również kwestiami związanymi z chorobami waleni, w szczególności tymi, które mogą być związane z działalnością człowieka, oraz tymi, które mogą przenosić się między zwierzętami a ludźmi. Takie choroby mogą stanowić zagrożenie dla społeczności rdzennych polujących na wieloryby na potrzeby własne i spożywających produkty z wielorybów pochodzące z połowań niekomercyjnych. Unia powinna wspierać dyskusje na ten temat, pod warunkiem że opierają się one na nauce i że rozpatrzenie tej kwestii przez IWC wnosi wartość dodaną do prac innych forów.

3.1.3. *Połowy wielorybów przez ludność rdzenną na potrzeby własne*

Połowy wielorybów przez ludność rdzenną na potrzeby własne stanowią kluczowy element

¹⁴ <https://archive.iwc.int/?r=22234>.

¹⁵ <https://archive.iwc.int/pages/view.php?ref=19861&k=>.

¹⁶ Obecnie IWC wyznaczyła dwa rezerwaty – Rezerwat Oceanu Indyjskiego i Południowy Rezerwat Oceaniczny – na obszarze których wielorybnictwo komercyjne jest zakazane. W ostatnich latach wielokrotnie przedkładano dodatkowy wniosek o ustanowienie rezerwatu na południowym Atlantyku, ale jak dotąd nie uzyskano wymaganej większości trzech czwartych głosów.

ram regulacyjnych IWC od czasu jej ustanowienia na mocy umowy. Połowy wielorybów przez ludność rdzenną na potrzeby własne nie podlegają moratorium i nie stanowią wielorybnictwa komercyjnego. IWC konsekwentnie traktuje takie polowania łagodniej niż wielorybnictwo komercyjne, co umożliwia ludności rdzennej dalsze pozyskiwanie wielorybów do celów kulturowych i żywieniowych, nawet w okresach, w których wielorybnictwo komercyjne było ograniczone lub zakazane.

Aby wypracować bardziej spójne, długoterminowe i mniej uciążliwe podejście, w 2018 r. IWC przyjęła nową metodykę w odniesieniu do kwot dotyczących połowów wielorybów przez ludność rdzenną na potrzeby własne. Postanowiła ona ustalić limity połowowe na okres siedmiu lat, które automatycznie odnawiają się co sześć lat, pod warunkiem spełnienia określonych warunków. Warunki te obejmują: (i) opinię Komitetu Naukowego stwierdzającą, że proponowane limity połowowe nie będą szkodliwe dla stad wielorybów; (ii) potwierdzenie, że nie wnioskuje się o zmiany ze względu na zapotrzebowanie oraz (iii) potwierdzenie, że dane państwo, którego ludność rdzenna poławia wieloryby na potrzeby własne, przestrzega zatwierdzonego harmonogramu i wymogów informacyjnych. W przypadku spełnienia tych warunków kwoty odnawiają się automatycznie bez konieczności dalszych negocjacji¹⁷.

W odniesieniu do praw ludności rdzennej Unia od dawna promuje poszanowanie praw człowieka na całym świecie i wdraża szeroki zakres polityk istotnych dla ludności rdzennej¹⁸. Unia aktywnie uczestniczy w dyskusjach IWC na temat połowów wielorybów przez ludność rdzenną na potrzeby własne, opowiada się za opartym na prawach podejściem do takich połowów i wspiera usprawnienie procesu ustalania limitów połowów wielorybów przez ludność rdzenną na potrzeby własne oraz środki mające na celu zwiększenie zaangażowania ludności rdzennej w proces decyzyjny IWC. Unia zasygnalizowała także poparcie dla proponowanych zmian terminologii IWC, w tym dla zastąpienia terminu „tubylcy” terminem „ludność rdzenna”.

Chociaż Unia promuje prawa człowieka, w tym prawa ludności rdzennej, uznaje również, że prawa te nie mają charakteru bezwzględnego i mogą podlegać rozsądnym i uzasadnionym ograniczeniom, zwłaszcza w odniesieniu do kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem. W związku z tym Unia podkreśla również, że wszelkie wyłączenia dotyczące połowów wielorybów przez ludność rdzenną na potrzeby własne muszą być wyraźnie uzasadnione, ściśle niekomercyjne i biologicznie zrównoważone. Przedstawianie informacji naukowych na poparcie limitów połowów wielorybów przez ludność rdzenną na potrzeby własne jest zgodne z obowiązkiem IWC dotyczącym zapewnienia zrównoważonych praktyk wielorybniczych i zarządzania populacjami wielorybów na całym świecie.

W tym kontekście stanowisko Unii powinno obejmować dalsze wdrażanie ustanowionych przez IWC ram dotyczących połowów wielorybów przez ludność rdzenną na potrzeby własne, w tym siedmioletniego mechanizmu ustalania kwot połowów i automatycznego

¹⁷ <https://iwc.int/management-and-conservation/whaling/aboriginal>.

¹⁸ UE poparła przyjęcie Deklaracji ONZ o Prawach Ludności Rdzennej (ZO ONZ 61/295) na Zgromadzeniu Ogólnym ONZ w 2007 r. oraz dokumentu końcowego (ZO ONZ 69/2) Światowej Konferencji w sprawie Ludności Rdzennej, która odbyła się w ramach posiedzenia plenarnego ZO ONZ na wysokim szczeblu w 2014 r. W obu dokumentach podkreślono prawa ludności rdzennej do zasobów, z których tradycyjnie korzysta, a także potrzebę ochrony tych praw przez państwa oraz współpracy i konsultacji z ludnością rdzenną. W dniu 15 maja 2017 r. Rada UE przyjęła konkluzje (dok. 8814/17 z dnia 15 maja 2017 r.), w których potwierdza wsparcie na rzecz praw ludności rdzennej, i uznała, że istnieje pole do podniesienia skuteczności stosowania tych ram polityki we współpracy wielostronnej, w szczególności przez dalsze zwiększanie możliwości dialogu i konsultacji na wszystkich szczeblach współpracy UE.

odnawiania przyjętego w 2018 r., pod warunkiem że spełniono uzgodnione warunki. Unia powinna nadal wspierać podejście oparte na prawach, w którym uznaje się potrzeby kulturowe i żywieniowe ludności rdzennej, przy jednoczesnym zapewnieniu, aby wszelkie limity połowów wielorybów przez ludność rdzenną na potrzeby własne pozostały ściśle niekomercyjne, naukowo uzasadnione i biologicznie zrównoważone. Unia powinna też nadal wspierać środki mające na celu zwiększenie udziału ludności rdzennej w pracach i procesach decyzyjnych IWC, a także stosowanie odpowiedniej terminologii odzwierciedlającej międzynarodowe normy w zakresie praw ludności rdzennej.

3.2. Spójność z innymi obszarami polityki i inicjatywami Unii

Proponowane stanowisko stanowi zewnętrzne rozszerzenie wewnętrznego dorobku prawnego Unii w zakresie środowiska dotyczącego walen i oraz narzędzie umacniania dyplomacji w dziedzinie mórz i oceanów. Dla zapewnienia spójności międzynarodowego zarządzania oceanami z wysokimi normami Unii w zakresie ochrony walen szczególnie istotny jest następujący niewyczerpujący wykaz instrumentów regulacyjnych:

- Na podstawie dyrektywy siedliskowej¹⁹: wszystkie walenie są gatunkami wymienionymi w załączniku IV, chronionymi przed celowym niepokojeniem, chwytem lub zabijaniem. Proponowane stanowisko gwarantuje, że ochrona ta nie zostanie osłabiona na wodach międzynarodowych lub przylegających.
- Przez sprzeciw wobec wielorybnictwa komercyjnego Unia podtrzymuje zakaz handlu produktami otrzymywanymi z walen do celów komercyjnych na mocy rozporządzenia w sprawie handlu dziką fauną i florą²⁰, a także konwencji waszyngtońskiej (CITES), której Unia i jej państwa członkowskie są stronami.
- Prace IWC na rzecz ochrony przyczyniają się do osiągnięcia celów w zakresie dobrego stanu środowiska morskiego, w tym dotyczących śmiertelności walen, określonych w dyrektywie ramowej w sprawie strategii morskiej²¹.
- W rozporządzeniu o odbudowie zasobów przyrodniczych²² określono prawnie wiążący cel polegający na odbudowie co najmniej 20 % obszarów morskich Unii do 2030 r. Co istotne, nakazuje ono odbudowę siedlisk chronionych gatunków morskich, w tym walen. Stanowisko UE w ramach IWC bezpośrednio wspiera te cele – opowiada się ona za wyeliminowaniem zewnętrznej presji (takiej jak hałas i polowania komercyjne), która w przeciwnym razie utrudniłaby odtworzenie tych odbudowanych siedlisk.
- Unia uznaje kluczową rolę walen w obiegu składników odżywczych („pompa wielorybów”) i sekwestracji dwutlenku węgla w ich biomasie (niebieski dwutlenek węgla). Poprzez ochronę tych żywych pochłaniaczy dwutlenku węgla przed presją związaną z wielorybnictwem i degradacją środowiska stanowisko UE przyczynia się do realizacji celów Unii w zakresie naturalnej sekwestracji dwutlenku węgla, a tym samym jej celów neutralności klimatycznej określonych w Europejskim prawie o klimacie²³.

¹⁹ Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7.

²⁰ Dz.U. L 61 z 3.3.1997, s. 1.

²¹ Dz.U. L 164 z 25.6.2008, s. 19.

²² Dz.U. L, 29.7.2024, s. 14, 18.

²³ Dz.U. L 243 z 9.7.2021, s. 3, 5.

Ponadto w tym kontekście warto zwrócić uwagę na następujące inicjatywy:

- W unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030²⁴ wyznaczono cel, jakim jest objęcie ochroną prawną co najmniej 30 % unijnych obszarów lądowych i ścisłą ochroną 10 % unijnych obszarów morskich. Wsparcie dla rezerwatów i zarządzania opartego na ekosystemie jest zgodne z tymi celami.
- Unia wspiera wysiłki IWC na rzecz poprawy wyników dotyczących dobrostanu wielorybów w działaniach w zakresie wielorybnictwa, w tym poprzez rozwój i stosowanie najbardziej humanitarnych dostępnych metod polowania i zabijania, skrócenie czasu do śmierci oraz ograniczenie do minimum możliwego do uniknięcia bólu, niepokoju i cierpienia. Podejście to jest spójne z szerszym zaangażowaniem Unii na rzecz dobrostanu zwierząt oraz z art. 13 TFUE, w którym uznaje się zwierzęta za istoty zdolne do odczuwania. W związku z tym Unia promuje stosowanie najwyższych możliwych do spełnienia norm dobrostanu zwierząt w kontekście wielorybnictwa dozwolonego w ramach IWC.
- Przez przyjęcie stabilnego, wieloletniego stanowiska w ramach IWC, Unia zapewnia, aby jej międzynarodowe zobowiązania dotyczące waleni były zgodne z całościowym podejściem Europejskiego paktu na rzecz wszechoceanu²⁵ i były gotowe do włączenia do planowanego aktu o wszechoceanie. Stanowisko Unii w ramach IWC służy jako strategiczny pomost między międzynarodową dyplomacją w dziedzinie mórz i oceanów a zarządzaniem opartym na ekosystemie, który zapewnia traktowanie ochrony waleni nie tylko jako lokalnej kwestii związanej z ochroną, ale również jako kluczowego elementu globalnego zdrowia wszechoceanu, odporności na zmiany klimatu i opartego na zasadach zarządzania wspólną przestrzenią morską.
- Ponieważ Unia i jej państwa członkowskie są stronami Porozumienia w ramach Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, dotyczącego ochrony i zrównoważonego wykorzystywania morskiej różnorodności biologicznej na obszarach znajdujących się poza jurysdykcją krajową („porozumienie BBNJ”), Unia zobowiązała się do wspierania współpracy międzysektorowej. Rzecznictwo Unii na rzecz rezerwatów wielorybów i zapobieganie skumulowanym skutkom zagrożeń dla waleni w ramach IWC stanowi praktyczny mechanizm wdrażania ram BBNJ. Dzięki temu IWC wnosi wkład w globalną sieć narzędzi zarządzania obszarowego i ochronę różnorodności biologicznej na pełnym morzu.
- Ponieważ Unia i jej państwa członkowskie są również stronami Konwencji o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt, Unia przywiązuje szczególną wagę do ochrony wędrownych waleni na całym obszarze ich występowania. IWC odgrywa kluczową rolę w realizacji celów Konwencji o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt przez promowanie skoordynowanych działań międzynarodowych mających na celu przeciwdziałanie zagrożeniom dla waleni, w tym degradacji siedlisk, skumulowanemu wpływowi działalności człowieka i pozostałej presji wpływającej na gatunki wędrowne w jurysdykcjach krajowych i na obszarach znajdujących się poza jurysdykcją krajową.
- Proponowane stanowisko może również przyczynić się do wypełnienia zobowiązań Unii wynikających z globalnych ram różnorodności biologicznej

²⁴ COM(2020) 380 final z 20.05.2020 r., s. 4.

²⁵ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Europejski pakt na rzecz wszechoceanu, COM(2025) 281 final.

z Kunmingu/Montrealu. Przez promowanie programu działań dotyczącego ochrony Unia działa na rzecz osiągnięcia celu nr 3 (cel „30x30”) przez wyznaczenie rezerwatów wielorybów i skuteczne zarządzanie nimi oraz celu nr 4, który wymaga pilnych działań w zakresie zarządzania, aby powstrzymać wymieranie zagrożonych gatunków spowodowane działalnością człowieka i wspierać ich odbudowę. Ponieważ zarówno Unia, jak i państwa członkowskie są stronami konwencji o różnorodności biologicznej, IWC pozostaje kluczowym forum służącym przełożeniu tych globalnych celów na środki w terenie.

3.3. Istnienie wyłącznej kompetencji zewnętrznej

Unia posiada wyłączną kompetencję do przyjęcia proponowanego stanowiska na podstawie art. 3 ust. 2 TFUE. Zgodnie z tym przepisem Unia posiada wyłączną kompetencję do zawierania umów międzynarodowych – lub do przyjmowania aktów w ramach organu utworzonego przez taką umowę – w zakresie, w jakim akty te mogą wpływać na wspólne zasady lub zmieniać ich zakres.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości takie ryzyko wywierania wpływu istnieje wówczas, gdy zobowiązania międzynarodowe należą do dziedziny, która jest już w znacznej mierze objęta zasadami Unii²⁶. Dotyczy to ochrony walen, w odniesieniu do której Unia ustanowiła kompleksowe i rygorystyczne ramy prawne, jak wskazano w sekcji 3.2 (zob. wykaz odpowiednich instrumentów regulacyjnych).

Przepisy wewnętrzne Unii stanowią spójny system ścisłej ochrony, który nie pozostawia państwom członkowskim miejsca na przyjmowanie rozbieżnych norm. Ponieważ akty IWC, takie jak zmiany w planie do konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa, regulują działalność (chwywanie, zabijanie i handel), której zakazują przepisy wewnętrzne Unii, każda decyzja międzynarodowa w tym przedmiocie siłą rzeczy wchodzi w zakres tych przepisów Unii, w związku z czym zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału istnieje ryzyko wywierania wpływu w rozumieniu art. 3 ust. 2 TFUE²⁷. W tym kontekście, co potwierdzono już w utrwalonym orzecznictwie²⁸, brak sprzeczności między aktami IWC a prawem Unii jest bez znaczenia.

Z uwagi na fakt, że przedmiot planowanych aktów wchodzi w zakres dziedziny objętej już w znacznym stopniu wspólnymi zasadami Unii, Unia posiada wyłączną kompetencję do zaciągania takich zobowiązań, co uniemożliwia państwom członkowskim podejmowanie samodzielnych działań w sposób, który mógłby zmienić zakres lub integralność unijnego systemu ochrony.

3.4. Konieczność i celowość stanowiska Unii

Biorąc pod uwagę, że planowane akty wchodzi w zakres wyłącznej kompetencji Unii na podstawie art. 3 ust. 2 TFUE, należy ustalić jej stanowisko w tych kwestiach.

Ponadto, biorąc pod uwagę, że wieloryby i inne walenie są gatunkami daleko migrującymi, ich ochrona jest z natury wyzwaniem o charakterze transgranicznym, którym państwa

²⁶ Zob. na przykład opinia 3/15 („Traktat z Marrakeszu o ułatwieniu dostępu do opublikowanych utworów osobom niewidomym, słabowidzącym i osobom z niepełnosprawnościami uniemożliwiającymi zapoznanie się z drukiem”), [EU:C:2017:114](#), pkt 105.

²⁷ Opinia 1/13 („konwencja haska z 1980 r.”) z dnia 14 października 2014 r., [ECLI:EU:C:2014:2303](#), pkt 71 i przytoczone tam orzecznictwo.

²⁸ Zob. na przykład opinia 3/15 („Traktat z Marrakeszu o ułatwieniu dostępu do opublikowanych utworów osobom niewidomym, słabowidzącym i osobom z niepełnosprawnościami uniemożliwiającymi zapoznanie się z drukiem”), [EU:C:2017:114](#), pkt 113.

członkowskie nie mogą zarządzać samodzielnie.

Ponieważ w IWC Unii przysługuje jedynie status obserwatora, jej wpływ jest największy tylko wówczas, gdy 24 państwa członkowskie będące stronami konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa głosują jako jeden blok.

Wieloletni charakter poprzednich decyzji Rady (przyjętych odpowiednio w dniach 13 grudnia 2011 r.²⁹ i 20 grudnia 2017 r.³⁰ na podstawie wniosków Komisji³¹) oraz stabilne podejście polityczne, które one zapewniały, umożliwiły Unii i jej państwom członkowskim będącym stronami konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa bardziej proaktywne zaangażowanie się w sprawy IWC, szybkie reagowanie na wnioski rządów państw niebędących rządami UE oraz konsekwentne przyczynianie się do wyników dotyczących ochrony. W związku z tym, aby zachować tę dynamikę i przewidywalność, w niniejszym wniosku dotyczącym decyzji przyjęto takie samo podejście wielosesyjne i określono uzgodnione stanowisko Unii na posiedzenia IWC w latach 2026, 2028 i 2030.

4. PODSTAWA PRAWNA

4.1. Proceduralna podstawa prawna

IWC jest organem utworzonym na mocy umowy, a mianowicie konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa.

Akty, które ma przyjąć IWC, są aktami mającymi skutki prawne z następujących powodów:

- **Zmiany w planie do konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa** będą miały skutki prawne dla państw członkowskich będących stronami umowy, ponieważ są wiążące na mocy prawa międzynarodowego zgodnie z art. I ust. 1 konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa, który stanowi, że plan jest integralną częścią konwencji, w związku z art. V ust. 3 konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa regulującym procedurę i wejście w życie zmian w planie, chyba że umawiający się rząd wniesie sprzeciw.
- **Rezolucje, zalecenia i decyzje IWC** stanowią akty mające skutki prawne. W odniesieniu do zaleceń na podstawie art. VI konwencji przyjętych w formie rezolucji Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości orzekł w wyroku z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie połowów wielorybów w Antarktyce (Australia przeciwko Japonii, interwenient: Nowa Zelandia), że – mimo iż rezolucje te nie są wiążące – „jeżeli przyjmuje się je w drodze konsensusu lub jednomyślności, mogą mieć znaczenie w odniesieniu do wykładni konwencji lub załączonego do niej planu” (pkt 46). Niewiążący prawnie akt organu międzynarodowego, który tworzy późniejsze porozumienie stron w sprawie wykładni prawnie wiążących zasad w umowie międzynarodowej, stanowi akt mający skutki prawne w rozumieniu art. 218 ust. 9 TFUE. W myśl pkt J.3 regulaminu wewnętrznego IWC rezolucje przyjmuje się w drodze konsensusu. W związku z powyższym rezolucje przyjęte na posiedzeniach IWC, których dotyczy niniejsza decyzja, mogą stanowić akty mające skutki prawne. Jeśli chodzi o decyzje, z pkt E regulaminu wewnętrznego IWC

²⁹ Decyzja Rady z dnia 13 grudnia 2011 r. (ST 17641 2011 COR 1) ustalająca stanowisko, jakie ma zostać przyjęte w imieniu Unii Europejskiej w odniesieniu do proponowanych zmian Międzynarodowej konwencji o uregulowaniu połowów wielorybów i załączonym do niej planie.

³⁰ Decyzja Rady z dnia 12 grudnia 2017 r. (ST 14970 2017 INIT) w sprawie stanowiska, jakie należy przyjąć w imieniu Unii Europejskiej na najbliższych trzech posiedzeniach Międzynarodowej Komisji Wielorybniczej, w tym na powiązanych posiedzeniach międzysesyjnych.

³¹ COM(2011) 495 final i COM(2017) 463 final.

wynika, że termin ten odnosi się do zróżnicowanego zestawu aktów, w tym aktów wymienionych w pkt J regulaminu wewnętrznego, który odnosi się do zmian w planach do konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa, zaleceń na podstawie art. VI i rezolucji oraz „innych decyzji”. Wynika z tego, że decyzje IWC są w części prawnie wiążące, a w pozostałej części stosuje się do nich powyższe rozumowanie dotyczące rezolucji. W związku z tym decyzje przyjęte na posiedzeniach IWC, których dotyczy niniejsza decyzja, mogą stanowić akty mające skutki prawne.

Planowane akty nie uzupełniają ani nie zmieniają ram instytucjonalnych umowy.

W związku z tym proceduralną podstawą prawną proponowanej decyzji jest art. 218 ust. 9 TFUE.

4.2. Materialna podstawa prawna

W kontekście IWC główny cel i treść planowanych aktów odnoszą się do ochrony środowiska, w szczególności do (i) zapewnienia skutecznych międzynarodowych ram regulacyjnych dotyczących ochrony wielorybów i zarządzania ich populacjami; (ii) zagwarantowania znacznej poprawy stanu ochrony wielorybów i innych waleni oraz (iii) objęcia kontrolą IWC wszystkich działań w zakresie wielorybnictwa prowadzonych przez członków IWC. W związku z tym materialną podstawą prawną proponowanej decyzji jest art. 192 ust. 1 TFUE.

Niniejszy wniosek dotyczący materialnej podstawy prawnej pozostaje bez uszczerbku dla wyłącznej kompetencji UE w zakresie ochrony morskich zasobów biologicznych na podstawie art. 3 ust. 1 lit. d) w związku z art. 38 i 43 oraz załącznikiem I do Traktatu, a zatem w odniesieniu do wszystkich morskich zasobów biologicznych wchodzących w zakres wspólnej polityki rybołówstwa³². Nie tworzy to precedensu dla przyszłych negocjacji w sprawie ochrony morskich zasobów biologicznych wchodzących w zakres wspólnej polityki rybołówstwa i zarządzania tymi zasobami.

4.3. Wnioski

Podstawą prawną proponowanej decyzji powinien być art. 192 ust. 1 TFUE w związku z art. 218 ust. 9 TFUE.

5. PUBLIKACJA PLANOWANEGO AKTU

Ponieważ akty IWC mogą obejmować zmiany w planie do konwencji, które są wiążące na mocy prawa międzynarodowego, po ich przyjęciu należy opublikować je w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

³² Dz.U. L 354 z 28.12.2013, s. 22.

Wniosek

DECYZJA RADY

w sprawie stanowiska, które ma być zajęte w imieniu Unii Europejskiej w odniesieniu do kwestii wchodzących w zakres jej kompetencji na najbliższych trzech posiedzeniach Międzynarodowej Komisji Wielorybniczej, w tym na powiązanych posiedzeniach międzysesyjnych

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 192 ust. 1 w związku z art. 218 ust. 9,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Międzynarodowa konwencja o uregulowaniu połowów wielorybów (konwencja o uregulowaniu wielorybnictwa, „umowa”) weszła w życie w dniu 10 grudnia 1948 r.
- (2) Zgodnie z art. III ust. 2 i art. V konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa Międzynarodowa Komisja Wielorybnicza (IWC) może przyjmować decyzje, w tym zmiany w planie załączonym do konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa. Art. VI konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa umożliwia IWC przyjmowanie zaleceń. W pkt E i J regulaminu wewnętrznego IWC określono zatem, że IWC może również przyjmować rezolucje i inne decyzje.
- (3) Oczekuje się, że podczas 70., 71. i 72. posiedzenia w latach 2026, 2028 i 2030, a także na wszelkich powiązanych posiedzeniach międzysesyjnych IWC rozważy i może przyjąć zmiany planu załączonego do konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa oraz różne rezolucje, zalecenia i decyzje. Akty te mogą dotyczyć regulacji wielorybnictwa komercyjnego, wielorybnictwa do celów badań naukowych i połowów wielorybów przez ludność rdzenną na potrzeby własne, ustanawiania rezerwatów wielorybów i zarządzania nimi oraz przyjmowania środków w zakresie ochrony i dobrostanu waleni.
- (4) Planowane akty IWC, jeżeli zostaną przyjęte, będą miały skutki prawne dla państw członkowskich będących stronami konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa.
- (5) Unia ustanowiła kompleksowe wewnętrzne ramy prawne, aby chronić wszystkie gatunki waleni. Stanowisko Unii w ramach IWC powinno uwzględniać cel, jakim jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony waleni, zgodnie z wewnętrznym dorobkiem prawnym Unii w zakresie ochrony środowiska i jej zobowiązaniami międzynarodowymi. Stanowisko to powinno odzwierciedlać strategiczne priorytety Europejskiego paktu na rzecz wszechoceanu i uznawać zasadniczą rolę zdrowych populacji waleni w naturalnej sekwestracji dwutlenku węgla, przy jednoczesnym promowaniu najwyższych norm dobrostanu zwierząt zgodnie z uznaniem ich za istoty zdolne do odczuwania na podstawie art. 13 TFUE. W interesie Unii leży zatem

promowanie równoważnej ochrony na całym świecie, w tym w ramach IWC, aby zapewnić spójność z politykami Unii i zapobiec podważaniu unijnych norm.

- (6) Należy w związku z tym ustalić stanowisko, które ma być zajęte w imieniu Unii na forum IWC w odniesieniu do zmian planu załączonego do konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa oraz planowanych rezolucji i decyzji IWC dotyczących regulacji wielorybnictwa komercyjnego, wielorybnictwa do celów badań naukowych i połowów wielorybów przez ludność rdzenną na potrzeby własne, ustanowienia rezerwatów wielorybów i zarządzania nimi oraz przyjęcia środków w zakresie ochrony i dobrostanu walen.
- (7) Stanowisko Unii ma zostać wyrażone przez działające wspólnie w interesie Unii państwa członkowskie reprezentowane w IWC,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Stanowisko, które ma być zajęte w imieniu Unii na 70., 71. i 72. posiedzeniu IWC, w tym na powiązanych posiedzeniach międzysesyjnych, określono w załączniku do niniejszej decyzji.

Artykuł 2

Stanowisko, o którym mowa w art. 1, wyrażają państwa członkowskie reprezentowane w IWC, działające wspólnie w interesie Unii.

Artykuł 3

Niewielkie zmiany techniczne stanowiska określonego w załączniku mogą zostać uzgodnione bez kolejnej decyzji Rady.

Artykuł 4

Niniejsza decyzja wchodzi w życie z dniem jej przyjęcia.

Sporządzono w Brukseli dnia r.

*W imieniu Rady
Przewodniczący*